

גליון תקסב • ערש"ק פרשת תצווה

• שנת העשרים •

לקראת שבוע

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתי הדליק משה בבוקר ואחרון בין הערביים?

בגדר איסור "לא תעלו עליו קטורת זרה גו"

"מאימתי" – קבלת עול לקבלת התורה!

ונשמע קולו – דוקא "בשולי המעיל"!

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת

ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאניץ
ס. פאולו ברזיל

ולזכות בניו הנז' לומדי ותמיכי אוריינתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מי"ל דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

לעילוי נשמת

מרת יהודית

בת ר' יהודה לייב ע"ה

קפלץ

נפטרה ג' אדר ה'תשנ"ז

תנצב"ה

+

נדפס ע"י

בני משפחתה שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ת יצחק יוסף

ב"ר דוד ע"ה

נלב"ע ביום ד' אדר ה'תשע"ב

תנצב"ה

+

נדפס ע"י

בני משפחתו שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ת גוטמאן

ב"ר בנימין ע"ה

באראס

נלב"ע ביום ז' אדר תשס"ו

תנצב"ה

+

נדפס ע"י בניו

הרה"ת שלום ומשפחתו שיחיו באראס

לעילוי נשמת

הרה"ת ישעי'

ב"ר צבי הירש ע"ה

גאנזבורג

נלב"ע ביום ז' אדר ה'תשע"ג

תנצב"ה

+

נדפס ע"י ולזכות

בני משפחתו שיחיו

פתיחה

בעזה"ת.

הננו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'אקראת שבת' (גליון תתקסב) היו"ל לפרשת תצווה, ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקצ"ה נבג"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

במדור "מקרא אני דורש" תבואר שיטת רש"י בעניין הדלקת המנורה ביום חנוכת המשכן, שהדליקו אז הן בבוקר והן בבין הערביים, ויבואר גם מדוע כאשר חלשה דעתו של אהרן מקרבנות הנשיאים פייסו הקב"ה במה ש"אתה מיטיב ומדליק את הנרות", ולא במה שיחנך את מזבח הקטורת.

במדור "יינה ש' תורה" יבואר עניין העלאת שבעת הנרות, הם שבעת הסוגים שבנשמות ישראל, מהו חלקו של אהרן ומהי השפעתו של משה רבנו, שהתורה נקראת על שמו, ומדוע דווקא בכח משה ההדלקה היא נצחית: "להעלות נר תמיד".

במדור "חידושי סוגיות" יפלפל בקושיית המנחת חינוך בהא דלא נמנו איסור העלאת קרבנות על מזבח הפנימי ואיסור ניסוך על מזבח הפנימי לשני לאוין, אף שלאכארה יש כאן שני איסורים שונים, ויתרץ ע"פ דיוק לשון רש"י בפרשתנו בגדר האיסור, שלפי זה יוכן שתוכן האיסור אחד הוא מה שעושים על המזבח דבר שאין המזבח מקודש לו.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופין שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השק"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להיפך, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמינות הדברים.

תוכן ענינים

מקרא אני דורש ב
מתי הרליק משה בבוקר ואהרן בין הערביים?

מדוע ציוה הקב"ה בפי' פקודי על עריכת לחם התמיד והעלאת הנרות, ולא על שאר העבודות? / מדוע "נחים" הקב"ה את אהרן בהדלקת המנורה ולא בהקטרת קטורת? / ביאור גדר העלאת הנרות והקטרת הקטורת ביום השמיני דמילואים לפירוש רש"י

(נ"פ לקושי שיחות ח"ו עמ' 225 ואילך; דחה עמ' 92 ואילך)

פנינים ה
כלאים בכגרי כהונה – הותרו או לא נאסרו? (נ"פ לקושי שיחות ח"ו עמ'

153 ואילך)

כל נביא – מעין כהן גדול (נ"פ לקושי שיחות ח"א עמ' 156 ואילך)

יינה של תורה ו
סדר "הדלקת" נשמות ישראל

מדוע דווקא עבודתו של משה היא בבחינת "תמיד"? / מפני מה הביאו בני ישראל את שמן ההדלקה למשה ולא לאהרן? / מדוע בלימוד התורה אין זמני חיוב מוגדרים? / ואין "מדליקים" את נשמות ישראל? עבודתו של משה ואהרן ב"הדלקת" נשמותיהם של בני ישראל

(נ"פ ספר הישיבות תשכ"ט ח"א עמ' 268 ואילך)

פנינים ט
ונשמע קולו – דוקא "בשולי המעיל" (נ"פ לקושי שיחות ח"ו עמ' 341)

בין הכניסה למקדש לעבודה בו (נ"פ לקושי שיחות ח"א עמ' 187 ואילך)

חידושי סוגיות י
בגדר איסור "לא תעלו עליו קטורת ורה ג"י"

יבאר וירחיב את קושיית המנחת חינוך אמאי לא נמנה לב' לאוין, ע"פ כללי מנין המצוות ומה שמצינו בלאו דריבית ובלאו דאכילת מע"ש חוץ לחומה / יתרח קושיית המנח"ע ע"פ פירוש רש"י דבבבא ד"קודש קדשים הוא" נתחדש דמהות האיסור הוא הורדת מזבח הפנימי מקדושתו

(נ"פ לקושי שיחות ח"ו עמ' 179 ואילך)

תורת חיים יג
הכלי לשלום – קבלת עול

דרכי החסידות יד
קרוב ה' לכל קוראו לכל אשר יקראוהו באמת

שיחות קודש טז
מלחמת עמלק – בעבודת ה'

צוות העריכה וההנהגה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב וילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצט, הרב אליהו שוויכה

מכון 'אור החסידות', סניף ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד,
Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000
#BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

להערות והארות:

טל' מערכת: 03-3745979 orhachasidutil@gmail.com

מקרא אני הדרש

ביאורים בפשוטו של מקרא

מתי הדליק משה בבוקר ואהרן בין הערביים?

מדוע ציוה הקב"ה ב'פקודי' על עריכת לחם התמיד והעלאת הנרות, ולא על שאר העבודות? / מדוע "ניחם" הקב"ה את אהרן בהדלקת המנורה ולא בהקטרת קטורת? / ביאור גרר העלאת הנרות והקטרת הקטורת ביום השמיני דמילואים לפירוש רש"י

בריש פרשתנו: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור, להעלות נר תמיד. באוהל מועד, מחוץ לפרוכת אשר על העדות, יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר וגו'" (כז, כ-כא).

ופשט המקרא הוא, שהמצוה היא להדליק הנרות בערב, באופן שידלקו כ"ה הלילה – "מערב ועד בוקר", אך לא בשעות היום נולשון הכתוב "להעלות נר תמיד" – מפרש רש"י ש"כל לילה ולילה קרוי תמיד", והיינו, שנקרא "תמיד" משום שקבוע בכל לילה, ולא משום שדולק בפועל כל הזמן].

וכן מבואר בסוף הפרשה, שם באה המצוה להקטיר קטורת בוקר וערב – "והקטיר עליו אהרן קטורת סמים, בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה. ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'" (ל, ז-ח). ומפרש שם רש"י, שמה שנאמר "בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות" – אין הכוונה לזה שמדליקים את הנרות בבוקר, אלא "בהיטיבו" פירושו "ניקוי הבזיבין של המנורה מדשן הפתילות שנשרפו בלילה, והי' מטיבן בכל בוקר ובוקר"; וההדלקה עצמה היא רק בערב – "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים" בלבד.

ב. והנה, בפרשתנו בא הציווי אודות הדלקת הנרות והקטרת הקטורת, ולקמן בפרשת פקודי מסופר כיצד התקיימו (לראשונה) ציוויים אלו בפועל, ביום הקמת המשכן. ומפרט הכתוב את כל הפעולות שנעשו אז בהקמת המשכן, ובתוך הדברים (מ, כד-כז):

"וישם את המנורה באוהל מועד, נוכח השולחן על ירך המשכן נגבה. ויעל הנרות לפני ה', כאשר צוה ה' את משה.

לקראת שבת

ג

וישם את מזבח הזהב באוהל מועד לפני הפרוכת. ויקטר עליו קטורת פמים, כאשר צוה ה' את משה".

ובפירוש רש"י שם מבאר את זמנה של הקטרת הקטורת, שהיתה גם בבוקר וגם בערב (ומעתיק את הכתוב בפרשתנו) וז"ל:

"ויקטר עליו קטורת - שחרית וערבית, כמו שנאמר 'בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות וגו'".

ולפום ריהטא צ"ע, למה בענין הקטורת פירש רש"י את זמן ההקטרה ("שחרית וערבית"), ואילו בענין העלאת הנרות לא פירש רש"י את זמנה - שהיתה בין הערביים?

ובאמת, הכתוב שם אומר "ויעל הנרות" לפני "ויקטר עליו קטורת", ומזה משמע שהעלאת הנרות היתה עוד קודם להקטרת הקטורת; ובכן, אם "ויקטר עליו קטורת" פירושו (כלשון רש"י) "שחרית וערבית", נמצא שהעלאת הנרות היתה עוד קודם לכן. והדבר קשה: כיצד מתאים הדבר עם שיטת רש"י בפרשתנו שמצות העלאת הנרות היא דוקא בין הערביים?

ג. וביאור הענין:

באותו יום של הקמת המשכן הי' חידוש בהעלאת הנרות - שהיתה באופן שונה מהרגיל בכל יום: בכל יום מדליקים את הנרות רק בין הערביים, ואילו באותו יום הדליקו בבוקר (עוד לפני הקטרת הקטורת, כנ"ל ס"ב).

ולכן רק לגבי הקטרת הקטורת מביא רש"י שם את הכתוב שבפרשתנו המדבר על הקטרת הקטורת "בבוקר" ו"בין הערביים", ואילו לגבי העלאת הנרות אינו מביא את הציווי שבפרשתנו - כי העלאת הנרות אז היתה שלא לפי הסדר שבפרשתנו, אלא כחידוש יוצא מן הכלל.

מהיכן באמת למדנו שבהעלאת הנרות אז הי' דבר חידוש? - מתוך דברי הקב"ה שנאמרו בקשר ליום הקמת המשכן:

הקב"ה צוה את משה: "ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל מועד" (פקודי מ, ב), ופירט לו את סדר ופרטי ההקמה, ובתוך הדברים (פקודי מ, ד-ה): "והבאת את השולחן וערכת את ערכו, והבאת את המנורה והעלית את נרותי, ונתתה את מזבח הזהב לקטורת וגו'".

ונשאלת השאלה - למה בנוגע להמנורה הזכיר הקב"ה (לא רק את הבאת המנורה, אלא גם את העלאת נרותי, ואילו בנוגע למזבח הקטורת צוה רק על נתינתו ("ונתתה את מזבח הזהב לקטורת")) ולא צוה על הקטרת הקטורת עליו?

אלא שהם הם הדברים:

בהקטרת הקטורת אז לא הי' חידוש מיוחד, אלא היא היתה כסדר הרגיל בכל יום - ועל כך כבר נצטוו בפרשתנו: "בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה . . בין הערביים יקטירנה" - ולכן לא הוצרך לצוות על זה באופן מפורש באותו יום;

לקראת שבת

אמנם בהעלאת הנרות אז הי' דבר חידוש, שנצטווה משה על העלאת הנרות מיד בעת הבאת המנורה – בבוקר – ולכן הוצרך לומר שם במפורש: "והבאת את המנורה) והעלית את נרותי".
[ולכן נצטווה משה במפורש באותו היום גם על עריכת השולחן – "וערכת את ערכו" – כי גם בפעולה זו הי' חידוש מיוחד:

לפי סדר העבודה הרגיל, עריכת השולחן בלחם הפנים נעשית דוקא ביום השבת (אמור כד, ח); אמנם יום זה שבו הקימו את המשכן הי' יום ראשון בשבוע (פרש"י נשא ז, יב) ! לכן הוצרך להיות ציווי מיוחד: "וערכת את ערכו" – שזהו ענין וחידוש מיוחד, שונה מעריכת השולחן הרגילה].

ד. והנה, לפי כל זה הרווחנו ליישב קושיא ידועה:

ידועים דברי רש"י בתחילת פ' בהעלותך: "כשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו כשלא הי' עמם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את המנורה".

והיינו, שחלשה דעתו של אהרן מכיון שלא הי' לו חלק בחנוכת המזבח; ועל זה ניחמו הקב"ה, שאף שחנוכת המזבח נעשתה על ידי הנשיאים, הרי אהרן חנך את המנורה.

[ואדרבה – "שליך גדולה משלהם": המזבח שחנכו הנשיאים הוא המזבח החיצון שנמצא בחצר, ואילו חנוכת אהרן היתה במנורה שנמצאת בפנים, בתוך המשכן].

אמנם הקשה הרמב"ן על זה: "למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בוקר וערב"? כלומר: כשם ששייבך הקב"ה את אהרן בענין הדלקת נרות המנורה, כן הי' לו לשבחו בענין הקטורת שהוא מקטיר על המזבח הפנימי, פעמיים ביום – בוקר וערב!

ולפי דרכנו אתי שפיר:

מי שעשה את סדר העבודה ביום הקמת המשכן – הי' משה (ולא אהרן), שהרי הוא זה שנצטווה בכל הפעולות שבאותו יום (וכדברי רש"י פקודי מ, טט), והוא שהקטיר "שחרית וערבית" לפי הסדר הקבוע כמו שנצטוו בפרשתנו (כנ"ל בארוכה), ובזה "חנך" והתחיל את סדר עבודת הקטורת לדורות – ולכן לא "ניחם" הקב"ה את אהרן בענין זה, שהרי משה רבינו כבר חנך את המזבח הפנימי והקטיר עליו הקטורת כסדרה ביום הראשון;

אלא הקב"ה "ניחם" את אהרן דוקא בחנוכת המנורה, כי אהרן הי' זה שהדליק בפעם הראשונה את המנורה לפי העבודה הסדורה, "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים":

מה שמשה הדליק את המנורה בבוקר של יום הקמת המשכן – זה הי' בתור חידוש והוראת שעה יוצאת מן הכלל, ואי אפשר להחשיב הדלקה זו כהתחלת העבודה הרגילה והקבועה של המנורה, "תמידין כסדרן";

ודוקא זה שאהרן העלה אחר כך את הנרות בין הערביים – באופן שידלקו "מערב עד בוקר" – זה הי' התחלת ו"חנוכת" העבודה הקבועה והסדירה של הדלקת הנרות נומתאים גם לדברי המשנה (מנחות מט, א): "ואין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרות בין הערבים", ולכן דוקא בענין זה מודגשת מציאת אהרן – "שליך גדולה משלהם".

כל נביא – מעין כהן גדול

ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים
(כת, ל)

כתב הרמב"ם בסוף הל' כלי המקדש והעובדים בו: "זה שאתה מוצא בדברי נביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד כו', אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש, להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש".

ולכאורה צריך ביאור מה שהביא הרמב"ם הלכה זו כאן, והרי לכאורה מקומה בהלכות יסודי התורה, ששם נתבארו פרטי דיני הנבואה, דרכי הנבואה וכו'.

ויש לומר בטעם הדבר, על יסוד שיטת הרמב"ם בגדרם של האורים ותומים:

בענין אופן השאלה באו"ת כתב הרמב"ם: "רוח הקודש לובש את הכהן, ומביט בחושן, ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות שכולטות מן החושן כנגד פניו" (הל' כלי המקדש פ"י ה"א), ומשמע שהאותיות לא היו בולטות כפשוטן, אלא במראה הנבואה בלבד.

ונמצא, שלשיטת הרמב"ם השאלה והתשובה באו"ת אינה מדיני כהונה בלבד (שתפקיד הכה"ג הוא למסור את מענה האורים ותומים), אלא יש בה ממעלת רוח"ק ונבואה. ומ"מ אין זו נבואה העומדת בפני עצמה, אלא היא חלק מגדרי כהונה גדולה, ולכן באה ע"י האורים ותומים דוקא. וכלשון הרמב"ם: "כהן גדול שמדבר ע"פ האפוד והחושן ברוח הקודש".

ובזה יובן מה שמביא הרמב"ם כאן את ההלכה בנוגע לבני הנביאים, להורות שגם בנביאים ישנו מעין זה - שאין ענינם רק להודיע דברי עתידות, אלא יש בהם גם מעין גדר כהן גדול, שענינו כהונה ושירות לה', ולכן היו לובשים בגד הדומה לאפוד של כהן גדול (ראה רד"ק ורלב"ג ש"א ב, יח). וק"ל.

כלאים בבגדי כהונה – הותרו או לא נאסרו?

ואלה הקגרים אשר יעשו
(כת, ד)

כתב הרמב"ם בסוף הל' כלאים: "כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין, מפני האבנט שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית". והשיג עליו הראב"ד מהא דאמרו בגמרא (יומא סט, א) "במקדש אפילו שלא בשעת עבודה מותר".

ונמצא שנחלקו הרמב"ם והראב"ד אי הותרו הכהנים ללבוש בגדי כהונה במקדש שלא בשעת עבודה. ויש לבאר טעם פלוגתתם:

מלשון הרמב"ם "ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית" משמע שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא ע"ד היתר כלאים בציצית, שהוא בגדר "הותרה" או "דחוי" (ראה רמב"ן יבמות ד, ב. וראה שו"ת הצ"צ א"ח חלק שני ג, א). ולכן ס"ל להרמב"ם שלא נדחה (או הותר) איסור כלאים אלא במקום מצות עשה דעבודת הכהונה, אבל שלא בשעת עבודה אסור.

משא"כ הראב"ד ס"ל שדין כלאים בציצית ודין כלאים בבגדי כהונה חלוקים ביסודם: גבי ציצית יש לימוד מיוחד להיתר כלאים (כמבואר בגמ' יבמות ד, רע"א ואילך), משא"כ בבגדי כהונה אין לימוד מן הכתוב להיתר כלאים, אלא שמזה שציוותה תורה לעשות האבנט מצמר ופשתן (פקודי לט, כט), בדרך ממילא ידעינו שאין בזה איסור כלאים. והיינו שאין זה בגדר היתר בלבד, אלא כן הוא אופן לבישת בגדי כהונה מלכתחילה, ומעיקרא לא נאמר בהם דין כלאים. ולכן ס"ל להראב"ד שאין היתר כלאים בבגדי כהונה תלוי בעבודה, אלא גם שלא בשעת עבודה מותר.

[והא דהיתר הכלאים הוא רק במקדש גם לדעת הראב"ד, י"ל דהיינו לפי שמקום לבישת בגדי כהונה הוא רק במקדש, ובמדינה אסור ללבושם ולהיות מוהם, וממילא לא בטל שם איסור כלאים].

ינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

סדר "הדלקת" נשמות ישראל

מדוע דווקא עבודתו של משה היא בבחינת "תמיד"? / מפני מה הביאו בני ישראל את שמן ההדלקה למשה ולא לאהרן? / מדוע בלימוד התורה אין זמני חיוב מוגדרים? / ואיך "מדליקים" את נשמות ישראל?

עבודתם של משה ואהרן ב"הדלקת" נשמותיהם של בני ישראל

הדלקת נרות המקדש נעשתה על ידי אהרן הכהן. אמנם, את השמן להדלקה נצטוו ישראל להביא אל משה, כפי שנאמר בתחילת פרשתנו "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך וגו'".

ויש להבין את פשר הדבר: מהו חלקו של משה בהדלקת הנרות, והלא היא מצווה הנתונה לאהרן?

ומובן מכך, שבפנימיות העניינים, בעבודה הרוחנית שבנפש האדם, יש גם למשה חלק בעבודת הדלקת הנרות הרוחנית. ואם כן, בהדלקת הנרות שבנפש האדם ישנם שני עניינים:

א. ה"נתינת כח" של משה להדלקת הנרות – שזהו מה שהבאת השמן להדלקה היא למשה דווקא.

ב. הדלקת הנרות על ידי אהרן.

ויש לבאר היטב את עניין הדלקת הנרות שבנפש האדם: מהו הכוח שמעניק משה רבנו לעבודה זו, ומהו חלקו של אהרן בהדלקה הרוחנית.

פעולת אהרן – "להקריב" את הגשמיים

המנורה הטהורה רומזת על כללות נשמות ישראל, וכפי שמתאר הנביא "ראיתי והנה מנורת זהב כולה" (זכרי' ד, ב. בהבא לקמן ראה לקוטי תורה בהעלותך כט, ג ואילך).

הנרות רומזים על הנשמות, כמו שכתוב (משלי כ, כז) "נר ה' נשמת אדם". ובמנורה יש שבעה נרות, המורים על שבעה סוגים כלליים בעבודתם הרוחנית של בני ישראל. כלב האדם ישנם שבעה רגשות, הנקראים בסה"ק "מידות", ולכל איש ישראל יש "מידה" אחת שהיא עיקר עבודתו, אם במידת ה"חסד" ואהבת ה', או במידת ה"גבורה" ויראת ה', וכהאי גוונא.

והנה, עבודתו של אהרן היא ה"העלות" את הנרות, הוא מעורר את נשמות ישראל לאהבת ה', שירצו להתקרב אל הבורא ית"ש ולהתכלל בו, וכך תהי' עבודתם את ה' בלימוד התורה וקיום

המצוות, בשמחה ובטוב לבב, ברצון ובחיות.

בעבודה זו של בני ישראל יש שני סוגים בכללות: א. עבודת התפילה וקיום המצוות, שהיא עבודתו של אהרן הכהן. ב. לימוד התורה, שהיא פעולתו של משה רבנו.

עניינו של אהרן הכהן הוא העבודה במשכן ומקדש, שעיקרה הוא הקרבת הקרבנות (ראה רמב"ם ריש הלכות בית הבחירה). בהקרבת קרבן לוקחים בהמה גשמית וחומרית, ועל ידי ההקרבה היא מתקדשת ונהפכת מגשמיות לרוחניות.

וגם בעבודת הקרבנות הרוחנית מתעסקים בהעלאת וזיכוך "בהמות": בקרבו של כל יהודי יש נפש בהמית שהיא חיות הגוף וקיומו, והיא מתאוה לענייני עולם הזה (ראה תניא פ"א). ועבודתו של היהודי היא, להתבונן בגדולת ה' עד אשר תתעורר גם נפשו הבהמית לאהבה את השי"ת (ראה ספר המאמרים עטר"ת עמ' רנג ואילך).

עבודה זו מתבטאת בתפילה ש"כנגד תמידין תקנום" (ברכות כו, ב), שכן תוכנה של התפילה היא התבוננות בדברים המעוררים את האהבה להשי"ת, והרי הוא מתרומם ומתעלה ומתקרב להשי"ת. גם קיום המצוות הוא מעין עניין הקרבנות, כי כאשר יהודי מקיים מצווה על ידי דבר גשמי, הוא מעלה ומזכך את הדבר הגשמי ומעלהו לקדושה.

ואהרן הכהן, הוא הנותן כח בבני ישראל "להעלות אהבה עזה לה", ולהגדיל מדורת אש האהבה כרשפי אש שלהבת מתלהטת בקרב איש ולב עמוק" (לקוטי תורה ר"פ בהעלותך), בעבודת התפילה וקיום המצוות.

פעולת משה – להחדיר אלוקות בשכל הנבראים

עניינו של משה רבנו הוא התורה ש"נקראת על שמו" (ראה שמות רבה פ"ל, ד. ושי"נ). דרך השפעתה של התורה בעולם היא באופן אחר מהשפעת עבודת הקרבנות: בעבודת הקרבנות מתעסק היהודי עם עניינים גשמיים בהמיים ונחותים, ומטרתו היא להעלותם ולזככם – "העלאה מלמטה למעלה". ואילו בלימוד התורה האדם מתעסק בתורה הקדושה, ו"ממשיך" אותה לתוך העולם הגשמי – "המשכה מלמעלה למטה".

התורה היא דבר ה' וחכמתו ית', שלמעלה מגדר השגת שכלם של בני אדם. ומה שהאדם משיג את הלכות התורה בשכלו הנחות והמוגבל, הרי זה משום שכן עלה ברצונו ית' שהתורה תרד ו"תתלבש" בשכל הנבראים יושבי בתי חומר. אבל גם לאחר שירדה התורה להתלבש בסברות אנושיות, היא עדיין רצונו וחכמתו ית' ממש (ראה בכ"ז תניא פ"ד).

וזאת היא השפעתו של משה רבנו לבני ישראל, שהוא ממשיך לבני ישראל את התורה הקדושה, ונותן להם את הכוח להוריד את חכמתו ית' אל שכלם הגשמי.

זמנים של "ערב" ושל "בוקר" בעבודת האדם

והנה, מצינו שהתורה חילקה בין פעולת ההדלקה בכוח משה לפעולת הדלקת אהרן: בפסוק הראשון נאמר "ואתה תצוה... ויקחו אליך... להעלות נר תמיד". ואילו בפסוק השני המדבר אודות אהרן, שינתה התורה וכתבה "באהל מועד... יערוך אותו אהרן ובניו... מערב עד בוקר".

ביאור העניין:

העבודה שבבחינת "מערב ועד בוקר", היא עבודה שיש בה שינויים וחילוקים מזמן לזמן. יש מצב שבו האדם עומד בבחינת "ערב", מצב של מיעוט האור האלוקי, ולפעמים הוא בבחינת "בוקר", כאשר האור האלוקי מאיר עליו בגילוי.

ואכן, בעבודתו של אהרן, עבודת "העלאה מלמטה למעלה", יש חילוקי דרגות. מכיוון שזוהי עבודתו של האדם, והאדם הוא מוגבל, הרי לפעמים הוא במצב נעלה, ולפעמים במצב נחות.

כך היא גם העבודה בענייני הקרבנות והתפילה וקיום המצוות, שיש לכל מצווה זמן מוגדר ומוגבל: ישנם זמנים קבועים לכל תפילה, יש מצוות שנוהגות גם בזמן הזה או רק בזמן הבית, יש שהזמן גרמא ועוד הגבלות באופן העשי'. ומכיוון שמתעסקים בעיקר בדברים גשמיים נחותים, על כן העבודה היא במדידה והגבלה ובסדר והדרגה.

ובאופן כללי, הסדר הוא "מערב ועד בוקר": בתחילה האדם נמצא במצב של "ערב", חושך והעלם, שהרי הנפש הבהמית מטבעה מתאוה לענייני העולם ומונחת בהם. וכאשר עובד האדם בעבודת הקרבנות הרוחנית, הרי הוא מעלם ומזככם, עד שעומד במצב של "בוקר", ש"מאיר בנפשו אורה ושמחה בה" מעט מעט מתוך החושך" (תורה אור פרשתנו פא, ג).

על ידי התורה – העבודה היא באופן של "תמיד"!

נתבאר למעלה שבעבודת אהרן, העלאת המטה למעלה ע"י קרבנות, תפילה וקיום המצוות, יש זמנים של "ערב" – העלם על אור ה', ויש זמנים של "בוקר" – זיכוך והתעלות.

לעומת זאת, אצל משה רבנו, בעבודת לימוד התורה, העבודה היא באופן של "תמיד", ואין בה שום חילוקים והגבלות!

מכיוון שהתורה היא חכמתו ית' שיוודת לעולם, הרי כאשר לומד האדם את התורה הוא דבוק בבורא ית"ש, ואין שייך לומר בזה חילוקי דרגות. כי כאשר מתעסקים בהעלאת דבר גשמי, הרי בתחילה הוא רחוק מאור ה' ואט אט הוא מתקרב ומזדכך. אבל בלימוד התורה עוסקים תמיד בדבר ה'.

ואכן מתבטא הדבר גם בדיני תלמוד תורה, שהתפילות והמצוות יש להן זמנים קבועים ומוגבלים, אבל התורה היא למעלה מן העולם ולמעלה מן הזמן, וחיובה הוא תמידי. ואפילו דיני המועדים שבתורה, הרי חיוב לימודם הוא בכל השנה כולה, וכך הוא גם בנוגע למצוות הנהגות רק בזמן הבית – שלימוד הלכותיהן הוא גם בזמן הזה, ועד שבכך נחשב "כאילו הקריב עולה" (סוף מנחות).

והנה, כאשר האדם חדר כולו בלימוד התורה, הרי גם עבודת התפילה וקיום המצוות שלו נעשים באופן אחר לגמרי. כי אז התורה חודרת בכל כוחותיו ועשיותיו, וממילא יש גילוי אלקות באופן תמידי בכל ענייניו.

והוא מה שנאמר בפרשתנו, שכאשר הדלקת הנרות נעשית בהקדמת הבאת השמן למשה, הרי אז גם הדלקת הנרות – עבודת אהרן בתפילה ובקיום המצוות, היא באופן של גילוי אלקות תמידי – "להעלות נר תמיד" נראה במקור הדברים שהקדמת עבודתו של משה נחוצה גם לעצם עניין עבודתו של אהרן. עיי"ש.

בגדים, שהוא בכל בגדי הכהונה. ב. איסור הכניסה למקדש מחוסר בגדים, שהוא רק בחושן, באפוד ובמעיל.

ויש לבאר בדרך הפנימיות:

הקשר בין ישראל להקב"ה הוא בשני אופנים ודרגות: א. הקשר שנפעל ע"י עבודתם של ישראל בקיום התורה והמצוות. ב. הקשר הנובע מעצם היותם בנים ועבדים להקב"ה, גם לפני שעוסקים בעבודת ה' בפועל.

ולכן גם בכהן גדול, שהוא שלוחם של כל ישראל, ישנם שני ענינים אלו: א. העבודה בבגדי כהונה, שמרמזת על הקשר בין ישראל לקוב"ה הנפעל על ידי העבודה בתורה ומצוות. ב. עצם הכניסה למקדש, עוד לפני העבודה, שמרמזת על הקשר בין ישראל לקוב"ה הקיים בהם מצד עצם מציאותם, גם לפני עבודתם.

ועל פי זה יובן הטעם שאיסור הכניסה למקדש מחוסר בגדים הוא בחושן, באפוד ובמעיל דווקא, כי ג' בגדים אלו מרמזים על סוגים שונים בכלל ישראל: החושן והאפוד - שעל האבנים שבהם נחקקו "שמות בני ישראל" (כח, ט. כא), מרמזים לצדיקים שבישראל, שניכר עליהם בגלוי שהם מבני ישראל; והמעיל - שבשוליו תלויים הרימונים, מרמזים על ה"ריקנים שבך", שאף הם "מלאין מצוות כרימון" (ראה עירובין

יט, א. חגיגה בסופה).

ובשעה שהכהן גדול נכנס למקדש - הנה כדי שכניסתו תפעל "זכרון לפני ה'" (כח, יב. כט) חייב ליכנס כשהוא לבוש בכל שלושת הבגדים, כי ההתאחדות בין ישראל וקוב"ה כוללת את כל ישראל באופן שווה - מהצדיקים הרמונים באבני החושן והאפוד, ועד ל"ריקנים" הרמונים בשולי המעיל.

ונשמע קולו - דוקא "בשולי המעיל"

ועשית על שוליו רמזי תבלת גי' ופעמני זהב כתובים סביב גי' ונשמע קולו בבוא אל הקדש (כח, לג-לה) יש ללמוד מכאן הוראה לאופן ההתעסקות בקירוב בני"י ליהדות בדורנו:

ישנם הטוענים: אף שבדודאי יש לעסוק בהחזרתם של יהודים לצור מחצבתם, מהו הצורך לעשות זאת בקול רעש גדול - לצאת לרחוב העיר ולקרוא בקול רם לבני ישראל שיתקרב לתורה ומצוות, דבר שלא נהוג בו בדורות הקודמים?

והתשובה לטענה זו נלמדת מהפעמונים שעל שולי המעיל, שהיו עושים רעש גדול "בבואו אל הקודש":

"שוליו המעיל" רומזים לדור "עקבתא דמשיחא", והפעמונים התלויים בשולי המעיל, והמשמיעים קול "בבואו אל הקודש", רומזים שבדור זה צריכה העבודה להיות בקול רעש גדול, ועי"ז להכניס גם את "שולי המעיל" - בני"י הרחוקים לע"ע מדרך התורה - "אל הקודש", תחת כנפי השכינה.

בין הכניסה למקדש לעבודה בו

והיה על אהרן לנשבע קולו בבוא אל הקדש לפני ה' ויבצאתו ולא ימות ולא ימות - מכלל לאו אתה שמע הן, אם יהיו לו לא יתחייב מיתה, הא אם יכנס מחוסר אחר מן הכהנים הללו חייב מיתה בדי שמים (כח, לה. רש"י) נתבאר במקום אחר (ראה במקור הדברים וש"ס) שלשית רש"י יש שני איסורים שונים במחוסר בגדים: א. איסור העבודה מחוסר

הידושי סוגיות

עיון ופירוש בסוגיות הפרשה

בגדר איסור "לא תעלו עליו קטורת זרה גו"

יבאר וירחיב את קשיית המנחת חינוך אמאי לא נמנה לב' לאוין, ע"פ כללי מנין המצוות ומה שמצינו בלאו דריבית ובלאו דאכילת מע"ש חוץ לחומה / יתרין קשיית המנ"ח ע"פ פירוש רש"י דבקרא ד"קודש קדשים הוא" נתחדש דמהות האיסור הוא הורדת מזבח הפנימי מקדושתו

כן הוו להו שני לאוין. ונפק"מ לענין מלקות גם כן, דלדעת הר"מ בפ"ח מסנהדרין ה"ג, דעל הנפרטים בלאו אחד לוקין על כולם רק מלקות אחת, וכאן בהקטיר וניסך למה אינו חייב שתי מלקיות, דהם שני לאוין". והשאר בצע"ג.

ויש להעצים תוכן קושייתו, דבאמת יש להקשות כדברים הללו דהו"ל למנותם לשני לאוין לא רק משום מש"כ המנ"ח דנאמר כאן שני פעמים "לא", אלא גם מצד מהות האיסורים כאן, ובהקדים יסודות הענין, דהנה מצינו גבי לאו ד"לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגןך תירושך ויצהרך" דנמנה במנין המצוות לג' לאוין נפרדים [כמבואר בסהמ"צ להרמב"ם שורש ט ה"ל], דגן תירוש ויצהר. ולעומתו גבי לאו ד"את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" מצינו דמנאו הרמב"ם לאו אחד במצות לא תעשה רלה, עיי"ש. ואף דלכאורה אדרבה,

כתב הרמב"ם בספר המצוות, מנין לא תעשה מצוה פב "שהזהירנו מהקריב שום דבר מהקרבנות במזבח הזהב שבהיכל, והוא אמרו ית' (פרשתנו ל, ט) לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו, וכל מי שהקריב בו או נסך עליו זולת מה שנגדר לוקה". ובמנחת חינוך מצוה קד: "ואני תמה על כל מוני המצוות למה לא מנו בשני לאוין, לאו להקטיר עליו, ולא דנסך, כיון דכתיב בכל אחד תיבת לא, לא תעלו וגו' ונסך לא וגו', ואפילו דברים הרבה הנכללים בלאו אחד דעת הרבה ראשונים דנמנים בפרטים, עיין בספר המצוות להר"מ (שורש תשיע), אבל כאן פשוט שהוא שני לאוין לכולי עלמא. ולא שייך גם כן לומר שהוא טעם אל מצוה הקודמת, דמה טעם לזה, וכל אחד לא יליף מחבירו, דהיא אכילה ושתייה [אכילת מזבח ושתיית מזבח], אפשר דקפיד רחמנא על אחד, על כן כתבה התורה שניהם, אם

איסור דברים מסויימים אלו, הלוואת כסף ואוכל, כי ילפינן בסוגיא דבבא מציעא התם מקרא אחרינא דכוונת הכתוב "את כסף לא תתן לו בנשך" דהכא היא לאו דוקא כסף אלא גם "נשך אוכל", וכן "במרבית לא תתן אכלך" כולל גם רבית כסף, ותרווייהו מיירי ב"כל דבר"; ועל כרחין משמעות דבר הכתוב כאן הוא לאסור עלינו כללות ההלוואה בריבית בכל דבר (משא"כ במעשר אכן אפ"ל דהאיסור בג' דברים הנ"ל ותו לא. עיי' במנ"ח סוף מצוה תמד), ושם האיסור אחד הוא בכל דבר.

ואחר כל הדברים מובן מה שיש להרחיב בקושיית המנ"ח דידן גבי לאו ד"לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו" (מלבד קושייתו היסודית מצד עצם זה שנאמר "לא" ב' פעמים). דהנה לא אמר כאן הכתוב האיסור באופן כללי, "לא תעלו עליו קרבן זר", אלא טרח לפרט לפרטים, קטורת, עולה, מנחה ונסך. ולפי המבואר למעלה ראוי לחלקם לכמה לאוין נפרדים (בדוגמת דגנך תירושך ויצהרך). אלא שבאמת, בנוגע לג' פרטים הראשונים (קטורת זרה ועולה ומנחה) אפ"ל דמאחר שנכנסים כולם ב"לא תעלו עליו" הרי שם האיסור הוא כללות הפעולה דהעלאה על המזבח של דברים אחרים, מיהו עדיין אינו מובן לענין "נסך" שאינו בכלל "לא תעלו" שבתחילה, ונאמר בו בפני עצמו "לא תסכו עליו", וצ"ל דלאו בפני עצמו הוא. וזהו תורף קושיית המנ"ח דהוה לן למנות כאן ב' לאוין, לאו ד"לא תעלו" ולאו ד"נסך".

והנראה ביישוב קושייתו, דגבי מזבח הפנימי כתיב בסוף פרשתנו "קודש קדשים הוא לה'", וכבר שקוט בזה במפרשים מאי הלכתא קמ"ל. והנה רש"י על אתר

הלא גבי מעשר דגנך תירושך ויצהרך כתיב "לא" רק פעם אחת, משא"כ גבי נשך ותרבית כתיב ב' פעמים "לא", אבל כבר ביאר הרמב"ם במצות ל"ת רלה שם: לא שהם שני ענינים, כי הנשך הוא הרבית והרבית הוא הנשך, ובגמרא בבא מציעא (ס, ב) אמרו אי אתה מוצא נשך [היינו חיסור ממון מהלוה] בלא תרבית [היינו ריוח וריבוי מלוה] ולא תרבית בלא נשך. . . ושם אמרו דאורייתא נשך ותרבית חדא מלתא היא, ושם אמרו גם כן השתא דכתיב "את כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" קרי ביה הכי "את כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית, ובנשך ובמרבית לא תתן אכלך". ע"כ.

והנה, לכאורה היה לנו להקשות דהן אמת שנשך ותרבית כיון שאי אפשר לזה בלא זה הווי חדא מילתא, מיהו יש לחלק כאן לשנים בחלוקה אחרת, והוא, דהלא פירט הכתוב כאן הפרטים האסורים בנשך ותרבית, אשר הם פרטים שונים, "כסף" ו"אכלך" (דבכסף ואוכל לא יתכן לומר "אי אתה מוצא זה בלא זה"), ולמה לא נימא דיתחלקו איסור נשך ותרבית לשני לאוין, לאו אחד על כסף ולאו אחד על אוכל, כשם שנתחלקו המינים במעשה אחד גבי אכילת מע"ש חוץ לירושלים, דגן תירוש ויצהר. ובאמת זו אינה קושיא, כי שאני איסור "לא תוכל לאכול בשעריך גו'" שבכתוב דאין לפרשו על צד השלילה הכללית, דקאמר קרא שלילת כליאות הפעולה דאכילת מע"ש חוץ לחומה (שפעולה זו אחת היא בכל מין שיהא), אלא מעיקרא בא הכתוב לומר איסור אכילות מסויימות, אכילת מעשר דגן, מעשר תירוש ומעשר יצהר, וג' לאוין נפרדים הם. משא"כ גבי "את כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" יש לנו כבר הכרח שלא לפרש דמהות האיסור דקאמר קרא הוא

בעלמא אלא הוא הוא הגדרת גוף האיסור, שהאיסור הוא הפגיעה בקדושת המזבח, כי המזבח מקודש לדברים הללו בלבד. פירוש, דאין האיסור דין של שְׁלִיטָה העבודות, שיש איסור בעבודות הזרות שעושה (ואילו היה הגדר כך היה מקום לנקוט דכל עבודה איסור נפרד היא), אלא הוא דין חיובי – שאסור לשנות הענין החיובי, היות המזבח מקודש לדברים הללו בלבד, וגדר העבודה האסורה הוא במה שבמעשה זה מוריד את המזבח מקדושתו, דזהו מהות אזהרת תורה ב"לא תעלו" – דאסור להוריד מקדושת מזבח, וא"כ אין לחלק ולהפריד בין סוגי העבודות כי לענין מהות האיסור אין נפק"מ באיזה אופן ועבודה הוריד מקדושת המזבח, ובכל סוג עבודה איסור אחד הוא.

וכבר נתייבשה לנו הקושיא בריש הדברים, דלפי הנ"ל נמצא שהשמיענו הכתוב במקום אחר דהאיסור דלא תעלו אינו איסור המתחלק לפרטי איסורים שונים של עשיות ועבודות זרות, אלא האיסור הוא שעושים על המזבח דבר שאין המזבח מקודש לו, והגדרה אחת היא בכל עבודה זרה שיעשה – הורדת קדושתו בעשיית "עבודה אחרת"; ולהכי נמנה האיסור כולו בלאו אחד. ודו"ק היטב בלשון הרמב"ם בהבאת איסור זה (הל' כלי המקדש פ"ב הי"א) "מזבח הזהב . . . מקטירין הקטרת . . . ואין מקריבין עליו דבר אחר", ורק לאחר הגדרה זו מתחיל לפרט סוגי הדברים האסורים. וזהו דנקט הכתוב בלשון חיובית דוקא, "קודש קדשים הוא לה'", ומינה ילפינן דלא עבודה אחרת כמ"ש רש"י, והוא כדי להשמיענו גדר הנ"ל דהכל איסור אחד – שיהיה המזבח "קודש קדשים הוא לה'".

פירש דמשמעות הכתוב היא ד"המזבח מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת", ולכאורה תמוה מאי קמ"ל שמיועד לדברים שאמר הכתוב להקריב בו, אלא ודאי י"ל דהיינו שבא הכתוב להשמיענו צד השְׁלִיטָה, דמיועד לאלו ב"בבד" ו"א"א לעבודה אחרת", פירוש דההדרגה היא לאיסור בעבודה אחרת. ואף שגם הלכתא זו כבר שמענו להדיא מקרא דלעיל מיניה, "לא תעלו עליו קטורת זרה גו'", כפלו הכתוב לעבור עליו גם באזהרת עשה, וזוהי הלכתא דקמ"ל, דהמקריב עובר גם בעשה (כדין "לאו הבא מכלל עשה"). ובעומק יותר י"ל דמה שהוציא הכתוב איסור זה גם בלשון חיוב (בדרך דמכלל הן אתה שומע לאו), הוא הגדרה מחודשת בגדר האיסור. ויתבאר ע"פ הדקדוק בהבנת מילות רש"י בצד החיוב, "המזבח מקודש לדברים הללו", די"ל דבמילותיו כאן רצה רש"י ליישב קושיא גבי מזבח הפנימי, מאי קמ"ל ד"קודש קדשים" הוא, ומילתא דפשיטא היא שקדושתו מיוחדת ומעולה בכל שכן ממזבח החיצון. ועל זה ביאר רש"י דמדרגת קדושת מזבח נזכרה כאן לנתינת טעם לאיסור "לא תעלו", דמאחר שמזבח הפנימי קדוש בקדושה מעולה יותר ממזבח החיצון, על כן נקבע דינו דמקודש לדברים הללו ואסורה בו עבודה אחרת כדי שלא להוריד מקדושתו. וזהו הדיוק במש"כ רש"י "המזבח מקודש לדברים הללו", וכבר הוכח בדוכתי טובא דרש"י אינו מוסיף ולו תיבה אחת שאין בה כדי להשמיענו דבר בפירוש הכתוב, וכבר ידענו שהכתוב כאן מיירי במזבח, והו"ל רק לכתוב "מקודש לדברים הללו כו'"; אלא דרצה להדגיש דמה שתלה הכתוב טעם האיסור בקדושתו המעולה אינו טעם

הכללי לשלום – קבלת עול

"מאימתי" – קבלת עול לקבלת התורה

...הרב המגיד [ממעזריטש] הנה בתחלת בואו של אדמו"ר הזקן למעזריטש, סידר אשר בנו ה"מלאך" ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות, ואדמו"ר הזקן ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה. וכשהתחילו בלימוד: מאימתי כו', ואדמו"ר הזקן התחיל לפרש את המשנה, אמר המלאך אשר הוא מפרש אימתי מלשון אימה ופחד.

ובקשור תחלת השי"ס עם סופו . . דסיום המשנה הוא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שלום והתאחדות דכל בני ישראל, וכמבואר ג"כ בתניא פל"ב, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד. ואחדות אמיתי של בני אדם בכלל ואפילו בני"י בפרט, הנה אי-אפשר הוא כשישנה איזה פני' ותועלת באמצע, כי אז הרי אינו מתאחד עם השני, כי אם מחפש תועלת - לעצמו, ואחדות אמיתית אי אפשרית אלא כמבואר בתניא פל"ב מפני שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה כו' מצד שרש נפשם בה' אחד.

וכמבואר בדא"ח אשר שרש הנשמות הם למעלה אפילו מתורה ומצות, וכמרז"ל בבראשית רבה בתחלתו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, ואפי' לתורה כמ"ש דבר אל בני"י.

וזהו התחלת השי"ס בקריאת שמע והסיום בכלי שמחזיק ברכה הוא השלום, אשר השלום הוא ע"י שאומר קריאת שמע - ה' אחד.

אבל כדי שתהי' האמירה אמיתית, צריך להיות ע"י ומאימתי, קבלת-עול, ולא מצד השכל וטעם, אפי' שכל וטעם דקדושה.

ולדכותי' יספיק הקיצור.

(אגרות קודש ח"ה ע"ב קעג)

על ידי הביטול הגמור והשמחה העצומה נעשים כלים לתורת ה'

...[ידוע] פירוש חכמינו ז"ל על הכתוב "ויחן שם ישראל נגד ההר" (בלשון יחיד) - "כולם כאיש אחד בלב אחד" שזו היתה הקדמה לקבלת תורה אחת מה' אחד ולהיות "גוי אחד בארץ" - להמשיך אחדות ה' בארץ הלזו הגשמית.

ולכאורה, כיצד אפשר להשיג אחדות כזו, אחרי שהבורא ברא בני אדם שאין דיעותיהם שוות, וגם הארץ הלזו שברא משונה היא בכל עיני' ופרטי' מן הקצה אל הקצה?

והביאור בזה מרומז בהפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר", פירוש שכל ששים רבוא מישראל, הם ונשותיהם ובניהם ובנותיהם העמידו עצמם בתוקף "בתחתית ההר" - בביטול גמור ובשמחה עצומה לקראת קבלת התורה והמצוות, באופן שכל ענינים האחרים היו כלא היו, ועל ידי כך נעשו כאחדים ממש לקבל תורה אחת מה' אחד ולהמשיך אחדות השם - על ידי התורה והמצוות - בארץ.

(אגרות קודש חכ"ז ע"ב קסא-קסב)

דרכי התשובה

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ"ק אדמו"ר
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת

ויאמר לו כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר בעל הצמח צדק "הלואי יכולתי לומר פסוק
אחד של תהלים בפשטות כזו שאומר ר' בנימין בייניש"...

יופיו של ציור טבעי

...מהדברים הגורמים ענג נפש ועליצותה הוא ראיית ציור נאה, וכולנו יודעים אשר המצייר
הבעל כשרון היותר נפלא הוא, כאשר חכמתו תעמוד לו לצייר איזה ציור טבעי, כמו שדה
זרועה ותבואתה כורעת ברך לרוח היום, או מחזה גלי הים, או שקיעת השמש וזריחת הירח
על פני ככר רחב מקום שם נהר ותעלה, אשר בכל אלה הטביע השם יתברך יופי תולדותי והדר
נפלא.

וכן הוא בעבודת הבורא יתברך, אשר העבודה התמימה בקיום המצות מעשיות בפשטות,
היא יקרה מכל ההשכלות וההשגות היותר נעלות.

אמירת מזמורי התהלים בקול לבבי

חבילות חבילות של סיפורים ואוצר אוצרי אגדות חסידיות שבאו אלינו בקבלה איש מפי
איש, מכבוד קדושת מורנו מגלה תורת החסידות הכללית, מרנא ורבנא הר"י בעש"ט, מאת
תלמידו כבוד קדושת מורנו ורבנו הרב המגיד ממעזריטש, ומאת כבוד קדושת אבינו הראשון
רבינו הזקן מייסד חסידות חב"ד, זכר צדיקים וקדושים לברכה, זכותם יגן עלינו ועל כל
ישראל אחינו, ד' עליהם יחיו, מעידים על החיבה היתירה אשר כבוד קדושת מורינו ורבותינו
מחבבים את הפשטות ותמימות העבודה של איש ישראל.

הוה עובדא בכבוד קדושת אאזמו"ר אדמו"ר בעל הצמח צדק, שהי' גאון מפורסם בש"ס
ופוסקים ובקי בספרי הקבלה וכתבי האר"י ז"ל.

כל הלילה ישב כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר בעל הצמח צדק ולמד, וכשהאיר היום עמד להתפלל, והתפלל עם כוונת האר"י ז"ל, ושהה בתפלתו כמה שעות, ואחר התפלה ישב ולמד בעודו מלוכב בטלית ותפילין, זה הי' באחד מימי סיון, ואותו היום ישב בתענית.

ביום ההוא, שהי' יום השוק, באו שני אנשים יושבי אחד הכפרים הסמוך לליובאוויטש, ר' בנימין בייניש ור' יצחק שאול, שניהם אנשים פשוטים ביותר, אבל יראי אלקים, ושניהם באו בעגלה אחת.

ר' בנימין בייניש מכר את סחורתו, ובהיות עוד היום גדול נכנס לבית הכנסת לחכות שם עד אשר ר' יצחק שאול ימכור את סחורתו, ויעבור בעגלתו דרך אותה הרחוב, ויכנס לבית הכנסת להתפלל תפלת המנחה, ואחרי כן יסעו יחדיו הביתה.

ומכיון שנכנס ר' בנימין בייניש לבית הכנסת ובהיותו איש פשוט שאינו יכול ללמוד הוציא מכיס בגדו ספר תהלים והתחיל להגיד מזמורי התהלים בקול לבבי.

"הלואי יכולתי לומר פסוק אחד של תהלים בפשטות כזו"

כבוד קדושת אאזמו"ר אדמו"ר הצמח צדק ישב מעוטף בטלית ותפילין ולמד בעיון רב. כעבור איזה זמן שמע קול אמירת מזמורי תהלים מקרב ולב עמוק, עד כי נפשו יצאה באמירתו זאת. ויפן כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר צמח צדק לראות מי הוא זה, וירא והנה הוא ר' בנימין בייניש איש הכפר, ופנה כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר צמח צדק לקרן זוית ובכה במר נפשו בקנאו לתמימותו ופשטותו של ר' בנימין בייניש איש הכפר.

בתוך כך נכנס אחד מחסידי כ"ק חותנו כבוד קדושת אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי מהיותו מפורסמים ר' אפרים יפה מקאפוסט, ויאמר לו כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר בעל הצמח צדק, הלואי יכולתי לומר פסוק אחד של תהלים בפשטות כזו שאומר ר' בנימין בייניש.

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

(אגרות קודש ח"ג עמ' תקלז ואילך)

שיחות קודש

דברות קודש בעניני הוראה, הדרכה
והיוזק בעבודת הש"ת

התוכן שספדור זה הובא כאן בסגנון שנאמרו הדברים ע"י רבינו,
מלבי שנינו עריכה קלים לחקל על הלומד

מלחמת עמלק – בעבודת ה'

עמלק מטיל קרירות בעניני תורה

אודות מלחמת עמלק .. נאמר (תצא כה, יח) "אשר קרר", ומפרש המדרש (תנחומא שם, ט), קרר מלשון קרירות. הוא לא הרג ח"ו, אלא רק פעל קרירות.

כאשר בני ישראל הלכו למתן תורה, ורצו להכריזו נעשה קודם לנשמע, הן אם יבינו והן אם לאו, יקימו מה שישמעו - בא עמלק ופועל קרירות.

עמלק לא טוען שלא ילכו ח"ו לקבלת התורה, הרי גם הוא נכד של אברהם ויצחק; הוא רק טוען: מהי ההתפעלות שאתה מקפץ מהכלים וזועק נעשה קודם לנשמע, לקבל על עצמך לעשות עוד לפני שאתה יודע במה המדובר? הרי אתה בעל שכל, והראי, שרוצים ליתן לך תורה ש"היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ואתחנן ד, ו), ולבעל שכל לא מתאים לצאת מהכלים ולדלג ממדידה והגבלה, מטעם ודעת שלו, ובפרט לצעוק "נעשה", שיעשה כל מה שישמע, הן אם יבין, והן אם לאו.

להילחם בעיפות

...[והנה] בענין מלחמת עמלק, שעל זה נאמר (תצא כה, יז) "זכור את אשר עשה לך עמלק גו' אשר קרר בדרך" [שמטיל קרירות בעניני תורה] - נאמר גם "ואתה עייף ויגע". ואיתא בספר פנים יפות שב' הלשונות "עייף ויגע" הם כנגד ב' המלחמות, מלחמת עמלק ברפידים

בצאתם ממצרים, והמלחמה עם הכנעני מלך ערד בסוף ארבעים שנה, "והיינו דכתיב ואתה עיף ויגע, דבמלחמת רפידים היו עיפים וצמאים למים, דכתיב (בשלח יז, א) ויחנו ברפידים ואין מים לשתות העם, אבל לא הי' יגיעים מן הדרך, כי ענן הכבוד נשא אותם כדכתיב (יתרו יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים, אבל במלחמה שני', כבר הי' להם הבאר לשתות, אלא שאמרו חז"ל (תענית ט, א. מכילתא בשלח טז, לה. ועוד) כיון שמת אהרן ונסתלק ענן הכבוד .. והי' יגיעים מן הדרך, והיינו דאמר עיף ויגע, עיף ממלחמה ראשונה ויגע ממלחמה שני'".

ולכן, כשם שצריכים להלחם נגד עמלק ש"קרר בדרך", כמו כן צריכים להלחם נגד הענין ד"אתה עייף ויגע".

מניין נובעת חיותם הגדולה של המלאכים?

והענין בזה:

השורש להמעמד ומצב ד"עייף ויגע" הוא - כהמשך הכתוב - "ולא ירא אלקים", כי, כאשר ישנו הענין ד"רא אלקים", אזי ישנו ענין החיות, כמו שכתוב (משלי יט, כג) "יראת ה' לחיים", וכפי שמפרש הרב המגיד (והובא בדרושי חסידות (מוכר בשמו בפלח הרמון שמות ע' רפג)) ש"יראת ה' מביאה ופועלת חיות בעולם, וזהו הטעם שאצל מלאכים ישנו ענין החיים יותר, כיון שיש להם יותר יראת ה'. ומזה מובן, שכאשר ניתוסף ב"ירא אלקים", אזי מתבטל הענין ד"עייף ויגע".

(תורת כננים ח"ט ע' 160 ואילך)

לְעִלּוֹי נִשְׁמַת
מֵרֵת יְהוּדִית
בֵּת כְּתִירְיָאֵל הַכֹּהֵן ע"ה
לְיִזְאָק
נִפְטְרָה ג' אֲדָר א' תשע"ד
תִּנְצֵב"ה
+
נִדְפַס ע"י יְדֵי בְנָה
הִרְה"ת אֶפְרַיִם יַעֲקֹב
חֻוּגְתוֹ מֵרֵת יוֹכְבֵּד שִׁיחִיו
לְיִזְאָק

לְזִכּוֹת
הַיֵּלֶד אֲבִרְהָם אֱלִיעֶזֶר ש"י
לְדָגֵל תְּסַפּוּרְתּוֹ בִּשְׁעֵטוֹ"מ
בְּיוֹם ו' אֲדָר ה'תשפ"ה
+
נִדְפַס ע"י הוֹרִיו
הִרְה"ת שְׁמוּאֵל
חֻוּגְתּוֹ מֵרֵת מְנוּחָה רַחֵל שִׁיחִיו
זִילְבֶּרשְׁטֵיין
יְה"ד שִׁיזְכוּ לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה, לַחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים
טוֹבִים מִתּוֹךְ בְּרִיאוֹת, נַחַת וְהִרְחֵבָה

לְזִכּוֹת
הַיֵּלֶד מֵאִיר דוד ש"י
לְדָגֵל תְּסַפּוּרְתּוֹ בִּשְׁעֵטוֹ"מ
בְּיוֹם ד' אֲדָר ה'תשפ"ה
+
נִדְפַס ע"י הוֹרִיו
הִרְה"ת מְנַחֵם
חֻוּגְתּוֹ מֵרֵת רַבְקָה שִׁיחִיו
מִהַפּוֹד
יְה"ד שִׁיזְכוּ לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה, לַחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים
טוֹבִים מִתּוֹךְ בְּרִיאוֹת, נַחַת וְהִרְחֵבָה

לְעִלּוֹי נִשְׁמַת
הִרְבֵּגִית מֵרֵת חוּה
בֵּת הִרְה"ח ר' אֱלִימֶלֶךְ ע"ה
הַעֲכָט
נִפְטְרָה ז' אֲדָר רֵאשׁוֹן ה'תשפ"ב
תִּנְצֵב"ה
+
נִדְפַס ע"י
בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּה שִׁיחִיו

לְעִלּוֹי נִשְׁמַת
מֵרֵת פֶּרִידָא זִיסֵל
בֵּת ר' אַהֲרֹן יִחְזַקְאֵל ע"ה
וּוֹאנֶעֱל
נִלְב"ע בְּיוֹם ב' אֲדָר ה'תשע"א
תִּנְצֵב"ה
+
נִדְפַס ע"י
בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּה שִׁיחִיו

לְעִלּוֹי נִשְׁמַת
מֵרֵת דְּבוֹרָה רִיזֵל
בֵּת ר' יִצְחָק ע"ה
הַרְשָׁקוֹפ
נִלְב"ע בְּיוֹם ח' אֲדָר א' ה'תשל"ח
תִּנְצֵב"ה
+
נִדְבַת מִשְׁפַּחַת הַרְשָׁקוֹפ שִׁיחִיו

לעילוי נשמת
הרה"ת ר' מנחם מענדל
ב"ר זאב ע"ה בוימגארטען
נלב"ע ג' אדר א' תשע"ט
תנצב"ה

✦
נדפס ע"י
בני משפחתו שיחיו

לעילוי נשמת
מרת בלומא
בת הרה"ח ר' אלכסנדר זושא הי"ד
ווינער
זכתה לקבל קידובים מב"ק אדמו"ר ז"ע
נלב"ע ביום י"א אדר ה'תשס"ו
תנצב"ה

✦
נדפס ע"י בנה
הרב ברוך אלכסנדר זושא
ומשפחתו שיחיו ווינער

לעילוי נשמת
הרה"ת יצחק יעקב
בן ר' משה ע"ה סיימאן
נלב"ע ד' אדר א' ה'תשע"ט
תנצב"ה

✦
נדפס ע"י חתנו ובתו
הרה"ת שמואל זאנוויל
ויוגטו מרת צירל שיחיו גאלדמאן